

LLATÍ

GUIA DOCENT

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	LLATÍ
Codi	100625
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Curs 2012-2013. Primer semestre
Horari	
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres
Llengües	Català - Castellà

Professor/a de contacte

Nom professor/a	ÓSCAR DE LA CRUZ PALMA
Departament	Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B7-137

Telèfon (*)

e-mail

Horari d'atenció

2. Equip docent

Nom professor/a

Departament

Universitat/Institució

Despatx

Telèfon (*)

e-mail

Horari de tutories

3.- Prerequisits

Es partirà dels coneixements i destreses en l'àmbit de la gramàtica i el lèxic (almenys de dues llengües romàniques) que suposadament haurà adquirit l'alumnat en la seva formació preuniversitària, amb l'afany de consolidar-los i ampliar-los de manera progressiva a través de l'aprenentatge de la gramàtica i el lèxic de la llengua llatina.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Aquesta assignatura s'inclou en la matèria anomenada *Llengua clàssica*, amb caràcter de formació bàsica per a l'alumnat de Primer Curs del Grau de Filologia (no clàssica).

Té com a **objectiu primordial** capacitar l'alumnat per a un millor coneixement i comprensió de la seva pròpia llengua i de les altres llengües romàniques a través de l'estudi de la llengua originària.

Els **objectius formatius** que se'n deriven són:

- 1) Proporcionar les eines teòriques per a la identificació de les estructures morfosintàctiques, així com de la fonètica, fonologia, lèxic i semàntica de la llengua llatina, tot traçant les coordenades d'un context històrico-cultural bàsic.
- 2) Aconseguir, a través de l'analogia, trobar els elements comuns entre el llatí i les llengües romàniques.
- 3) Reconèixer les arrels llatines en el cabal lèxic de les principals llengües vehiculars.
- 4) Familiaritzar l'alumnat amb les etimologies i amb els principals mecanismes de formació del lèxic.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CEF37	
Resultats d'aprenentatge	Identificar els components bàsics de les estructures (fonètica, fonològica, morfològica, lèxica, sintàctica i semàntica) de la llengua llatina.	
Competència	CEF38	
Resultats d'aprenentatge	Comparar les estructures fonològiques, morfològiques i sintàctiques del llatí amb aquelles de les llengües romàniques.	
Competència	CEF39 / CEF39.1	
Resultats d'aprenentatge	-Reconèixer les principals arrels llatines de les llengües vehiculars a partir del lèxic llatí. -Traçar l'etimologia i els principals mecanismes de formació del lèxic de les llengües vehiculars.	
Competència	CT4 / CT5 / CTF14	
Resultats d'aprenentatge		-Treballar de forma autònoma, planificar i gestionar el temps i aconseguir els objectius prèviament planificats. - Realitzar presentacions orals i escrites efectives i adaptades a l'audiència. - Analitzar i sintetitzar informació.

6.- Continguts de l'assignatura

1. El llatí, origen de les llengües romàniques: evolució a partir del llatí vulgar.
2. El llatí, llengua flexiva: la gramàtica a partir dels textos.
3. El llatí: estructura fonològica, morfològica i sintàctica. La formació de mots.
4. Introducció a la literatura llatina.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

En tractar-se d'una assignatura eminentment pràctica, se seguirà una metodologia activa.

1) Pel que fa a les **activitats dirigides**, de caràcter presencial, tindran caràcter divers si es tracta de sessions amb el grup complet o reduït. En aquelles destinades a la totalitat de l'alumnat, s'alternaran les presentacions teòriques amb la proposta d'activitats participatives que hi estiguin relacionades. Les sessions desdoblades seran sempre pràctiques i adaptades a les necessitats i a la idiosincràsia del grup: es partirà sempre de la lectura comprensiva de textos llatins, ja siguin frases breus, ja paràgrafs complets dels quals s'aniran extraient, progressivament, els elements de fonètica, morfologia, sintaxi i lèxic que s'escaiguin. Es requerirà una actitud activa i participativa en les sessions de classe.

2) Pel que fa a les **activitats supervisades**, l'alumnat haurà de demostrar l'assoliment de conceptes teòrics i les habilitats adquirides en els exercicis de lèxic i en la pràctica de la traducció d'una antologia de textos senzills, a través de lliuraments periòdics d'exercicis i comentaris que els professors proposaran. També haurà de seguir la tutorització a fi de preparar un treball (en grup si escau) sobre algun aspecte relacionat amb la lectura i la pervivència de *Les Metamorfosis* d'Ovidi.

3) Pel que fa a les **activitats autònomes**, serà imprescindible una dedicació a la lectura i interpretació de textos i a la resolució dels exercicis proposats a fi d'aplicar els coneixements adquirits i familiaritzar-se amb els instruments i la metodologia filològica. També caldrà dedicar temps a l'estudi personal i les consultes bibliogràfiques.

4) Totes les activitats seran susceptibles de ser qualificades i contribuiran a l'**avaluació** en les condicions que s'estableixin prèviament.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE

Dirigides
35%

-Classes i seminaris dirigits pel professorat, amb suport TIC. -Sessions pràctiques en grups reduïts -Proves escrites	45 (23+22)	-Reconeixement de les estructures morfosintàctiques i els elements fonològics i lèxics del llatí en les llengües vehiculars. -Comprensió, traducció i comentari de textos llatins de dificultat mitjana.

Supervisades
15%

Seguiment CV		Capacitat d'aprofundir en la interpretació i comentari d'un text prèviament adjudicat.
Tutorització		Resolució personal de dubtes, ampliació i reforç de l'assignatura. Guia de treball
	22,5	

Autònomes
50%

- Realització d'exercicis -Traducció del textos		Assoliment progressiu de la pràctica de la traducció i de les estructures morfosintàctiques, de la semàntica i del lèxic associats, amb suport TIC.
- Consultes bibliogràfiques, ressenya i comentari de textos, etc.		Familiaritat amb la bibliografia bàsica i recursos a l'abast.
	75	

8.- Avaluació

1. La qualificació final de l'assignatura serà la mitjana de les activitats d'avaluació:

- Participació activa a les classes. (10%)
- Activitats de gramàtica, traducció i comentari. (20%)
- Elaboració d'un treball relacionat amb *Les Metamorfosis* d'Ovidi. (10%)
- Realització de dos exàmens parcials sobre els continguts gramaticals i teòrics de l'assignatura. (60%)

Per obtenir la qualificació final caldrà que la mitjana dels dos exàmens arribi com a mínim al 30% del total.

2. Es considerarà "no presentat" l'alumne que no hagi realitzat una de les dues proves escrites. Tindrà possibilitat de reavaluació en la data oficial que indiqui la Facultat.

3. La revisió de les proves escrites es realitzarà al despatx dels professors.

4. En cas que per raons justificades (conferències, assemblees d'estudiants, congressos, etc.) es perdés alguna classe es podran concretar activitats substitutives.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
Lliurament d'exercicis i treballs		
Treball sobre la lectura complementària		
Proves escrites parcials	3	

9- Bibliografia i enllaços web

1. LLENGUA

BORRELL, E.- MIRÓ, M., *Gramàtica llatina: el llatí normatiu i la seva evolució fins al català*, Barcelona, 2001.

CANO, P. L. - CARBONELL, J. - MATAS, B., *Introducció a l'estudi de la llengua llatina*, Bellaterra, UAB, 1998.

GUISARD, P. - C. LAIZÉ, C., *Grammaire nouvelle de la langue latine*, Rosny-sous-Bois, Bréal, 2001.

LAVENCY, M., *Vsus*, París, 1985.

MANDRUZZATO, E., *Il piacere del latino*, Milà, Mondadori, 1989.

MÉNDEZ-ROCAFORT, P., *Gramática latina*, Madrid, 2010.

PALMER, L. R., *Introducción al latín*. Ariel. Barcelona, Ariel, 1984;

RUBIO, L., *Introducción a la Sintaxis estructural del Latín*, Barcelona, Ariel, 1976.

- RUBIO, L. - GONZÁLEZ ROLAN, T., *Nueva Gramática Latina*, Madrid, 1985.
 TRAINA, A.; PERINI, G. B., *Propedeutica al latino universitario*, Bolonya, Patron, 1982³.
 VALENTÍ FIOL, E., *Sintaxi llatina*, reelaboració a cura de P. L. Cano, versió catalana de J. Medina, Barcelona, Curial, 1979.
 VALENTÍ FIOL, E., *Sintaxis latina*, Barcelona, Bosch, 1984 (reimpr.).

2. LLENGÜES INDOEUROPEES. DEL LLATÍ A LES LLENGÜES ROMÀNIQUES

- ALBERICH, J. - ROS, M., *La transcripció dels noms propis grecs i llatins*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1993.
 BASTARDAS, J. *La llengua catalana mil anys enrere*, Barcelona, 1995.
 BASTARDAS, J. *Diàlegs sobre la meravellosa història dels nostres mots*, Barcelona, 1996.
 CANO, R. (coord.), *Historia de la lengua española*, Barcelona, 2004.
 DÍAZ Y DÍAZ, M. *Antología del latín vulgar*, Madrid, 1989.
 FORTSON, B. W., *Indo-European language and culture: an introduction*, Malden (MA), 2010.
 IORDAN, I. -MANOLIU, M., *Manual de lingüística romànica*, Madrid, 1972.
 MARTÍ, J., *Els orígens de la llengua catalana*, Barcelona, 2001.
 MARTÍNEZ GÁZQUEZ, J. - FLORIO, R. (eds.), *Antología del latín vulgar y medieval*. Bahía Blanca, 2006.
 POSNER, R., *Las lenguas romances*, Madrid, 1998.
 VÄÄNÄNEN, V., *Introducción al latín vulgar*, Madrid, 2003.

3. LITERATURA LLATINA I LA SEVA PERVIVÈNCIA

- ALBRECHT, M. VON *Historia de la literatura romana. Desde Andrónico hasta Boecio*, Barcelona, Herder, 1997-1999. (2 vols.).
 CODOÑER, C. (ed.), *Historia de la literatura latina*, Madrid, Cátedra, 1997.
 CONTE, G. B., *Latin literature. A history*, Baltimore, 1999 / *Letteratura latina*, Milà, 2002.
 FUHRMANN, M., *Literatura romana*, Barcelona, 1981.
 HARRISON, S. (ed.), *A Companion to Latin Literature*, Oxford, 2005.
 GÓMEZ PALLARÈS, J., *Studiosa Roma. Los géneros literarios en la cultura romana*, Bellaterra, UAB, 2003.
 KENNEY, E.J.- CLAUSEN W.V. (eds.), *Historia de la literatura clásica II: literatura latina*, Madrid, 1989.
 MARTIN, R. - GAILLARD, J., *Les genres littéraires à Rome*, París, 1990.
 TUDELA, M. - IZQUIERDO, P., *La nissaga catalana del món clàssic*, Barcelona, 2011.

4. EDICIONS I TRADUCCIONS DE LES METAMORFOSIS D'OVIDI

- Metamorphoses*, ed. William S. Anderson, Leipzig, Teubner, 1977.
Metamorphoses, ed. R. J. Tarrant, Oxford –Nova York, Oxford University Press, 2004.
Les Metamorfosis (2 vols.), introducció, traducció catalana i notes de Ferran Aguilera, Barcelona, La Magrana, 1994.
Les Metamorfosis, presentació i traducció catalana en vers de Jordi Parramon, Barcelona, Quaderns Crema 2008 (2^a ed.).
Les Metamorfosis (3 vols.), text i traducció catalana d'Adela, Mª Trepal i Anna Mª Saavedra, Barcelona, Bernat Metge, 1929-1932.
Metamorfosis (I-IV), introd., traducció castellana i notes de J. C. Fernández Corte i Josefa Cantó, Madrid, Biblioteca clásica Gredos, 2008.
Metamorfosis, edició i traducció castellana de Consuelo Álvarez i Rosa Mª Iglesias, Madrid, Cátedra, 1995.
Metamorfosis, text i traducció castellana d'Antonio Ruiz de Elvira, Madrid, CSIC, 1994 (3^a ed.).
Metamorfosis, traducció castellana d'Antonio Ramírez de Verger, Madrid, Alianza, 1998.
Les Metamorphoses, text i traducció francesa de G. Lafaye, París, Les Belles Lettres, 1965-1972
Le Metamorfosi, text i traducció italiana di Ferruccio Bertini, Bolonya, 1971-1974.

5. ARACNIOGRAFIA

BETRIU, M., EVPHORVIA < <http://evphorvia.discendo.com> >.

BORRELL, E. (coord.), *Hesperia Latina*, UB < <http://www.ub.edu/hesperialatina/enlinia.htm> >.

CABANILLAS, C., *Cultura Clásica en Extremadura* < <http://extremaduraclasica.com> >.

GIRALT, S., *El laberint de Roma (Labyrinthus)* < <http://www.xtec.cat/~sgiralt/labyrinthus/roma/roma.htm> >.

MANZANERO, F., *Scripta*, < <http://w3.cnice.mec.es/eos/MaterialesEducativos/mem2001/scripta> >.

10.- Programació de l'assignatura

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES

LLIURAMENT

LLOC

MATERIAL

RESULTATS D'APRENTATGE

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE